

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Solutio argumentorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

- amaret: At in divina voluntate non est ponendus amor creaturarum necessarius: Ergo Deus non diligit creaturas possibles. Major constabit ex infra dicendis, Minor verò probatur. Primò quia D. Thomas ubicumque de amore creaturarum sermonem instituit, illum liberum esse fateatur, nec alicubi amorem necessarium agnoscit in Deo, præter illum quo seipsum diligit. Unde hïc art. 3. universaliter ait, alia à se Deum non necessario sed liberè velle. Idem docet 1. contra Gentes, à cap. 81. usque ad 83. Quæst. 23. de verit. art. 4. & de potent. qu. 3. art. 1. & alibi passim.
64. Secundò probatur eadem Minor: Quelibet potentia fertur necessario quoad specificationem, solum ad rationem formalem sui objecti, non autem ad objecta materialia, & secundaria; ut patet in visu, qui solum necessatur ad attingendum lucidum aut coloratum, non autem ad videndum arborem vel parietem: Atqui res create, vel creabiles, non pertinent ad rationem formalem & specificativam divinæ voluntatis, sed sunt ejus objecta materialia & secundaria: Ergo non necessario sed liberè diliguntur à Deo.
- Tertiò, Si in voluntate divina esset aliquis amor creaturarum necessarius, Spiritus Sanctus ex illo procederet, cum ex amore Dei naturali & necessario procedat: Sed hoc non potest dici, ut ostendunt Theologi in materia de Trinitate: Ergo nec illud.
65. Dices, D. Thomas 1. p. qu. 37. art. 2. ad 3. ait, *Sicut Pater dicit se & omnem creaturam Verbo quod genuit, ita diligit se & omnem creaturam Spiritu Sancto*: Ergo ex D. Thoma, sicut Verbum producit ex cognitione rerum possibilem, ita & Spiritus Sanctus ex illarum amore procedit.
- Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam D. Thomas verbis relatis non intendit æquiparare processionem Spiritus Sancti, processionem Verbi, in hoc quòd Spiritus Sanctus procedat ex amore creaturarum possibilem, sicut Verbum ex illarum cognitione, sed tantum quantum ad hoc, quòd sicut Pater dicit se & omnem creaturam, Verbo sufficienter representante omnem creaturam; ita se & omnem creaturam diligit Spiritu Sancto impellente in amorem creaturarum, quia Spiritus Sanctus procedit ut amor bonitatis primæ & increate, quæ est Deo ratio diligendi se & creaturas, non quidem possibles, quia incapaces sunt, sed existentes & futuras.
66. Si istes, & opponas, D. Thomam asserere Patrem & Filium diligere omnes creaturas Spiritu Sancto, sicuti Pater dicit omnes creaturas Verbo: At Verbum non solum creaturas existentes, vel futuras, sed etiam possibles representat: Ergo etiam Spiritus Sanctus, non solum ad creaturas existentes, vel futuras, sed etiam ad possibles, per modum impulsus inclinatur.
- Respondeo explicando & distinguendo Majorem: Omnes creaturas capaces terminandi amorem, concedo Majorem: incapaces terminandi illum, quales sunt creaturæ possibles, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam. Itaque sicut Pater intelligit omne intelligibile Verbo, ita diligit omne diligibile Spiritu Sancto: creaturæ autem possibles sunt intelligibiles, non tamen amabiles; & idcirco Pater illas intelligit Verbo, non tamen illas diligit Spiritu Sancto.
- A Probatur secundò conclusio ratione à priori. Objectum voluntatis est quidditas rei ut exercitè existens, vel saltem ut dicens ordinem ad existentiam: Ergo quidditates purè possibles, nullum actum voluntatis possunt terminare, nec consequenter à Deo amari. Consequentia est evidens, Antecedens probatur multipliciter. Primò ex D. Thoma 1. p. quæst. 82. art. 3. in corp. ubi ait: *Objectum intellectus est simplicius & magis absolutum, quam objectum voluntatis: id est, ut interpretatur Caietanus, objectum intellectus est quidditas rei sub conceptu quidditatis, voluntatis verò objectum est res prout existens.*
- Secundò probatur idem Antecedens ratione D. Thomæ. Quò aliqua potentia nobilior est & immaterialior, eo respicit objectum abstractius: Ergo cum intellectus nobilior sit & immaterialior voluntate, abstractius & nobilior objectum debet respicere: At hæc major abstractio intellectus subsistere nequit, nisi abstrahat ab existentia, illamque concernat objectum voluntatis, ergo &c.
- Tertiò probatur ex diverso modo tendendi intellectus & voluntatis: Voluntas enim fertur ad res prout sunt in seipsis, intellectus verò in seipso res contempletur: Ergo etsi intellectus res purè possibles cognoscere possit, quia illas intra se meditatur, voluntas tamen eas amare non potest; quia debet ferri ad objectum ut in seipso, creaturæ autem possibles in seipsis non sunt.
- Denique idem Antecedens saaderur: Ut enim ait Caietanus, manifestè experimur, nihil nos impedire quòd non existat sanitas v. g. ut illa intelligatur: in voluntate tamen non ita fit, nullus enim sanitatem desiderat, ut illa præcisè possibilis est, sed ut in re sit, nec in sanitate ut possibili quispiam delectatur, sed in illa ut existente, vel in se, vel in proxima spe: Ergo signum manifestum est, objectum intellectus esse quidditatem per modum quidditatis; voluntatis verò, rem ut existentem exercitè, vel dicentem ordinem ad existentiam: quod adeò verum est, inquit idem Author, ut etsi intellectus existentiam attingat, sicut voluntas quidditatem aliquam; cum hoc tamen discrimine, quòd intellectus existentiam exercitam per modum quidditatis agnoscit, voluntas verò quidditatem ipsam, non nisi ut existentem, vel dicentem ordinem ad existentiam, attingit.

§. III.

Solutio argumentorum.

- Objicies primò: D. Thomas 1. cont. Gent. cap. 84. in fine ait, *Deus non vult nisi ea que sunt vel possunt esse bona*: Sed res possibles, quamvis non sint, possunt tamen esse bona: Ergo secundum D. Thomam res possibles amantur à Deo.
- E Respondeo quòd D. Thomas in illo capite solum intendit probare, Deum non amare impossibilia, & ea que esse repugnant. Unde quando in fine illius capitis dicit quòd Deus amat ea que possunt esse bona, non loquitur de possibili, ut excludit futuritionem, & ordinem ad existentiam, sed solum prout opponitur repugnanti, & impossibili. Quod ut fiat evidentius, Advertendum est possibile posse sumi duobus modis. Primò strictè & propriè, & prout significat illud quod continetur solum in potentia causæ omnino indifferentis & indeterminatæ ad ejus productio-

nem. Secundò improprie, & in ampla quadam significatione, prout scilicet significat illud, quod absolute non repugnat; & in hoc secundo sensu, non verò in primo, à D. Thoma usurpatur loco relato.

69. Objicies secundò: Deus amat suam omnipotentiam: Ergo & creaturas possibiles. Consequentia videtur manifesta, quisquis enim amat aliquod objectum, amat etiam id omne quod cum illo est connexum, & sine quo non potest existere: Sed omnipotentia Dei cum possibilitate creaturarum connexa est, & sine illa nequit existere: Ergo si Deus amat suam omnipotentiam, amat etiam creaturas possibiles.

Confirmatur primò: Deus amans suam omnipotentiam, non potest non complacere in ejus termino & objecto: Sed creaturae possibiles sunt terminus & objecto omnipotentiae: Ergo Deus non potest non habere amorem complacentiae circa illas.

Confirmatur secundò: Deus diligens suam omnipotentiam, odit negationem possibilitatis creaturarum: Ergo diligit illarum possibilitatem. Consequentia patet, nam odio habens unum contrarium, seu contradictorium, aliud diligit necessario.

70. Ad objectionem, concessio Antecedente, nego Consequentiam. Ad cujus probationem, distinguo Majorem: si illud quod conjungitur cum illo sit capax amoris, concedo Majorem: si minus, nego Majorem. Nam Deus, etsi diligit penitentiam peccatoris, non tamen diligit peccatum sine quo penitentia stare non potest, quia illud non est capax amoris. Item qui amat fidem, amat ejus certitudinem & rationem formalem, non tamen obscuritatem ei annexam, quia illa capax amoris non est: unde cum etiam creaturae possibiles, ut sic, non sint capaces amoris, quamvis illae sint connexae cum divina omnipotentia, non sequitur quòd Deus amando suam omnipotentiam, diligit etiam creaturas possibiles.

71. Secundò responderi potest, distinguendo rursus eandem Majorem. Quisquis amat aliquod objectum, amat etiam illud omne quod cum eo connectitur à priori, & per modum causae, aut conditionis conducentis ut objectum illud sit, concedo Majorem: si habeat solum cum illo connexionem consequentiae, & à posteriori, & per modum effectus aut termini illius, nego Majorem. Possibilitas autem creaturarum non est ratio à priori divinae omnipotentiae, sed potius è contra ista est causa & ratio à priori possibilitatis creaturarum: unde solum à posteriori, & per locum extrinsecum (ut aiunt) sequeretur auferri omnipotentiam, sublatis creaturis possibilibus, sicut sequeretur à posteriori auferri Solem, ex ablatione illuminationis.

72. Ad primam confirmationem, distinguo Majorem: in ejus termino & objecto formali & primario, concedo Majorem: in ejus termino & objecto materiali & secundario, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: creaturae possibiles sunt terminus & objectum divinae omnipotentiae: materiale & secundarium, concedo: formale & primarium, nego: istud enim est ipsa divina essentia, ut est ratio factibilium.

Ad secundam confirmationem, nego Majorem: negatio enim possibilitatis creaturarum non est capax terminandi odium Dei, quia contradictorium negativum odio habetur ratione affirmativi, sicut non esse Petri odio habetur,

A quia Petrus diligitur: unde cum creaturae possibiles non possint amari, nec illarum negatio potest odio haberi.

Objicies tertio: Creaturae in statu possibilitatis sunt bonae, saltem secundum quid, quia habent suam perfectionem essentialem, suam integritatem, & entitatem, ad quam sequitur bonitas: Ergo etiam sunt appetibiles, saltem secundum quid, & consequenter terminare possunt saltem simplicem complacentiam, licet non possint terminare amorem efficacem & absolutum.

Respondent plures ex Thomistis, negando Antecedens: existimant enim creaturas possibiles nullam habere bonitatem, quia bonitas, inquit, non sequitur ad ens nominaliter sumptum & in potentia, sed solum ad ens participialiter & in actu.

Hac tamen responsio non placet: existimo enim, in via D. Thomae, creaturas possibiles habere bonitatem, non simpliciter, sed secundum quid. Moveor primò ad hoc, ex autoritate hujus Sancti Doctoris 3. contra Gent. cap. 20. ubi ait, *Bonitas quodammodo amplioris est ambitus quam ens: propter quod dixit Dionysius cap. 4. de divinis nominibus, quòd bonum se extendit ad existentia & non existentia*: Ergo ex mente utriusque Sancti Doctoris, in non existentibus bonitas reperitur.

C Secundò hac ratione: Unumquodque dicitur bonum, secundum quod est perfectum: Sed creaturae possibiles sunt perfectae perfectione essentiali: Ergo sunt bonae bonitate essentiali. Major est certa, & expressa D. Thomae supra qu. 6. art. 3. in corp. Minor probatur. Creaturis possibilibus nihil deest ex pradicatis sibi essentialibus: Ergo sunt perfectae perfectione essentiali. Antecedens constat, & Consequentia tenet ex definitione perfecti, quod est illud cui nihil deest in proprio genere.

Tertio, Bonitas consequitur entitatem: At possibilibus convenit entitas, cum pradicatio ista, *homo est ens*, non minus sit aeternae veritatis, quam ista, *homo est animal*: Ergo etiam convenit illis bonitas.

D Dices, bonitatem consequi ad ens in actu & participialiter sumptum, non autem ad ens nominaliter: creaturae autem possibiles sunt entia solum nominaliter, prout scilicet ens importat quidditatem & essentiam, non verò participialiter, & quatenus importat actualitatem & existentiam.

Sed contra primò: Ens quod est objectum Metaphysicae, est ens nominaliter sumptum: Sed de illo inter alias passiones bonitas demonstratur: Ergo ad ens nominaliter sumptum, bonitas sequitur.

E Secundò, Enti nominaliter sumpto convenit sua integritas, & perfectio essentialis: Ergo & essentialis bonitas in perfectione & integritate essentiali consistens.

Tertio, Nulla est ratio cur sicut ens duplici illa gaudet acceptione, secundum quarum unam sumitur nominaliter pro essentia & quidditate rei, & secundum aliam participialiter pro ejus existentia & ultima actualitate, pariter bonum etiam eadem duplici acceptione sumi non possit: Ergo sicut est bonitas consecuta ad ens participialiter, etiam admittenda erit bonitas consecuta ad ens nominaliter sumptum.

Denique contra eandem responsionem stare videtur D. Thomas supra qu. 6. art. 3. ubi tripli-

eam perfectionem, & consequenter triplicem bonitatem distinguit: primam proveniente à forma secundum quam aliquid in suo esse constituitur, secundam convenientem rei ratione existentiae, tertiam secundum quam res aliqua suum finem consequitur: Ergo ex illius mente, ad formam constituentem aliquid in suo esse essentiali, sequitur bonitas, ac proinde adens nominaliter sumptum.

76. Dices primò, D. Thomas suprâ qu. 5. art. 3. ad 4. docet quòd mathematica non sunt bona, quia cum subsistant separata à materia sensibili, abstrahunt à fine & motu, & consequenter à ratione boni: Ergo ex D. Thomâ bonitas supponit subsistentiam & existentiam, ac proinde in rebus merè possibilibus non reperitur.

Respondeo primò, D. Thomam loqui de bono simpliciter, ac proinde nobis non adversari, qui bonitatem solùm secundum quid in rebus possibilibus agnoscimus.

Respondeo secundò: Quòd cum objecta Mathematicarum sint quantitas continua & discreta, prout abstrahunt à materia sensibili, & sub hac abstractione non solùm non existant, verùm etiam nec possint existere, rectè illis prout sic consideratis, bonitas denegatur, quia etsi de ratione bonitatis non sit existentia, est tamen de ratione illius ordo, vel saltem capacitas ad existendum, quæ in rebus possibilibus invenitur.

77. Hac ergo solutione prætermisâ, aliter principali argumento respondeo, distinguendo scilicet Antecedens: Creaturæ in statu possibilitatis sunt bonæ, saltem secundum quid: bonitate transcendentali, quæ dicit integritatem in proprio ordine, concedo Antecedens: bonitate formali, quæ consistit in convenientia respectu alterius, nego Antecedens, & Consequentiam; appetibilitas enim non consequitur ad primam bonitatem, sed ad secundam, quia non attrahitur voluntas, nisi ab aliqua convenientia, quæ sine esse, vel ordine ad illud haberi non potest. Solutio est D. Thomæ hic art. 6. ad 1. quod ita procedebat: *Sicut se habet scientia ad verum, ita voluntas ad bonum: sed Deus scit omne verum: ergo vult omne bonum; sed non omne bonum fit, multa enim bona possunt fieri quæ non fiunt: non ergo voluntas Dei semper impletur.* Cujus argumenti solutionem sic concludit S. Doctor. *Et ideo Deus cognoscit omne verum, non tamen vult omne bonum, nisi in quantum vult se in quo virtualiter omne bonum existit.* Ergo sentit expressè S. Doctor, creaturas posibles esse bonas, & tamen eas non diligi à Deo, ut affirmat nostra responsio, quam ex scriptis Reverendissimi M. Godoy desumpimus.

78. Objicies quartò: Deus simplici affectu omnibus hominibus salutem desiderat, salusque reproborum terminat amorem divinum: At illa salus non est futura, sed solùm possibilis: Ergo Dei voluntas simplici amore erga possiblea versatur.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem: licet enim salus reproborum non sit futura absolute, est tamen futura respectu voluntatis divinæ, inchoativè, vel conditionatè, de quo infrâ.

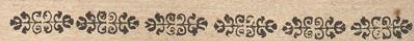
79. Quæres, an ex hypothesi quòd Deus amaret creaturas posibles, illas necessariò, vel liberè amaret? Respondeo quod factâ hac hypothesi, Deus non liberè, sed necessariò illas diligeret. Probat breviter: quia in tali hypothesi, bonitas creaturarum possibilem non esset libera, vel contingens, sed naturalis & necessària, & haberet ne-

cessariam connexionem cum bonitate divina: Ergo non liberè sed necessariò diligeretur à Deo. Consequentia patet, Antecedens probatur. In tali hypothesi bonitas illa antecederet omne liberum decretum divinæ voluntatis, & esset in rebus possibilibus, sicut veritas & cognoscibilitas: Sed in rebus possibilibus, est veritas & cognoscibilitas necessària, ratione cujus terminant scientiam Dei naturalem, quæ simplicis intelligentiæ nuncupatur: Ergo in tali hypothesi deberet esse in rebus possibilibus bonitas necessària, quæ amorem Dei naturalem & necessarium terminaret: unde datâ hac hypothesi, non esset ratio cur Spiritus Sanctus non procederet ex amore possibilem, sicut Verbum procedit ex eorum cognitione.

Confirmatur: In tali hypothesi nulla daretur variabilitas aut contingentia in amore Dei, ex parte actûs, cum sit divinus & increatus, ac proinde immutabilis; nec ex parte objecti, quia in tali statu creaturæ posibles non essent variabiles in bonitate, sicut nec sunt variabiles in veritate & cognoscibilitate, respectu illius statûs; nam in tali statu non dependerent ab actû libero Dei, sicut dependent in statu existentiae, aut futuri-tionis: Ergo in tali statu, amor rerum possibilem nullo modo esset liber, sed omnino necessarius.

- Dices cum Scoto: Ex hypothesi quòd creaturæ posibles haberent bonitatem, ratione cujus essent à Deo diligibiles, talis bonitas non esset infinita: Ergo factâ hac hypothesi, Deus non posset necessitari ad diligendas creaturas posibles. Antecedens constat, talis enim bonitas esset bonitas creaturarum, & consequenter finita. Consequentia verò probatur. Voluntas non potest necessitari nisi ab objecto adæquante totam ejus capacitatem, & sic ab intellectu proposito: Sed bonitas finita non adæquat totam capacitatem voluntatis divinæ, imò nec create: Ergo si in rebus possibilibus esset bonitas finita, illa non posset ad amorem sui necessitare divinam voluntatem.

Respondeo concessa Antecedente, distinguendo Consequens. Non posset necessitari ex infinitate objecti, concedo. Ex parte infinitæ activitatis subjecti attingentis omne quod est cum propria bonitate connexum, nego. Ad probationem Consequentiae, eodem modo distinguenda est Major, & concedenda de necessitate objectiva, neganda verò de necessitate subjectiva. Quæ solutio potest explicari & illustrari exemplo scientiæ: nam etsi creaturæ posibles non habeant veritatem vel scibilitatem infinitam, eò tamen ipso quòd detur actus cognitionis circa illas, non liberè sed necessariò debent cognosci, aliàs cognitio divina infinita non esset, siquidem non attingeret omne cognoscibile. Sic etiam de voluntate divina, in data hypothesi, proportionaliter dici debet.

DISPUTATIO III.

De libertate voluntatis Dei.

Quod olim dixit Augustinus de peccato originali, nihil esse ad predicandum notius, nihil ad intelligendum secretius, de libertate Dei, veriùs affirmari potest.